TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
1924

Orman ve Av

2023 | Ocak-Şubat | 1 | Cilt 101

ISSN: 1302-040X

95. YAYIN YILI

Şanlıurfa

Malatya

Kilis

Adana

Adıyaman

Kahramanmaraş

Gaziantep

Diyarbakır

Hatay

Osmaniye

Elazığ

Heyyy,
Kime Söylüyorum Acaba
26 »

Çevresel Sorunlara
Sanatsal Bir Farkındalık
Olarak Arazi Sanatı
36 »

Orman Gider,
Toprak Gider, Altın Gider
42 »

Ağaçlandırma ve Erozyon
Kontrolü Çalışmaları
47 »

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ TARAFINDAN İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR.

Yıl: 2023, Ocak-Şubat, Sayı:1 Cilt:101
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA SAHİBİ

GENEL BAŞKAN

Ahmet Hüsrev ÖZKARA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Hüseyin AYTAÇ

EDİTÖR

Doç. Dr. Murat ALAN

muratalan@yahoo.com

YAYIN KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Adil ÇALIŞKAN

Orm. Yük. Müh. Hayriye ERTUĞRUL

Dr. Öğr. Üyesi H. Batuhan GÜNŞEN

Doç. Dr. Mehmet ÖZALP

Orm. Yük. Müh. Niyazi ÖZÇANKAYA

Öğr. Gör. Cansu ÖZTÜRK

Doç. Dr. Fatih TEMEL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

CUMHURİYET MAH. TUNA CAD. NO: 5/8 KIZILAY 06420 ÇANKAYA / ANKARA / TÜRKİYE

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

tod1924@ormancilardernegi.org

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Ön Kapak
Hayriye Ertuğrul

İç Kapaklar
Hayriye Ertuğrul

İÇİNDEKİLER

Editörden 1

Başyazı 2

TOD Genel Merkezi Etkinlikleri 4

TOD Batı Akdeniz Şubesi Etkinliği 14

TOD İzmir Temsilciliği Etkinlikleri 24

Heyyy, Kime Söylüyorum Acaba; "Ormancı Çalışanlara Zulüm Yapmayın, Yaptırmayın!" 26

Expo 2016 Antalya ve Anıt Ağaçlar 35

Çevresel Sorunlara Sanatsal Bir Farkındalık Olarak Arazi Sanatı (Land Art) 36

Orman Gider, Toprak Gider, Altın Gider, Şirket Kazanır ve Yıkım Kalır: Bir Yıkımın Kısa Öyküsü 42

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Çalışmaları 47

Türkiye Ormancılar Derneği Genç Nesle Işık Tutuyor 53

Ormanlar Yok Olursa Neler Yitirilir? 55

Ormancı Personelinin Çocuklarını Okutma Vakfı (OPÇOVAK) 56

Çalılar 57

Türkiye'nin Kuşları 59

Briç Köşesi 61

Vefat Eden Üyelerimiz 64

EDİTÖRDEN

Doç. Dr. Murat ALAN

Çok Değerli Orman ve Av Okurları,

Ne yazık ki, 6 Şubat Pazarcık 7.7 ve Elbistan 7.6 Kahramanmaraş depremleri ile 20 Şubat Defne 6.4 Hatay depremleri yanında bölgede 7200'ün üzerinde artçı deprem meydana geldiği belirtilmektedir. Arama motorlarına "deprem bilanço" yazarsanız aşağıdaki bilgileri edinebiliyorsunuz (13 Mart 2023):

"Kahramanmaraş merkezli depremde yaralı ve can kaybı sayısı artıyor. AFAD Başkanı Yunus Sezer, Kahramanmaraş merkezli depremlerde hayatını kaybedenlerin sayısının 48 bin 448 olduğunu açıkladı. Doğu, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu ve Akdeniz Bölgesinde birçok il depremle sallandı. Kahramanmaraş merkezli deprem, 11 ilin yanında Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki Trabzon, Rize, Ordu, Giresun ve Gümüşhane illerinde de hissedildi."

Değerli okurlar, toplam nüfusu 13,5 milyon olan 11 ilde (Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Malatya, Diyarbakır, Kilis, Şanlıurfa, Adıyaman, Osmaniye ve Elazığ) yaşanan deprem, 2022 sayımlarına göre 85,3 milyon olan ülke nüfusu dikkate alındığında yaklaşık her 6 kişiden 1'ini doğrudan etkiledi. Deprem Türkiye'yi sarstı ve milletçe etkilendik. Tüm Dünya'dan da kurtarma ekipleri ve yardımlar geldi. Türk Milleti böyle günlerdeki geleneksel yardımseverliği ve kenetlenmesini gösterdi. Bu birlik ve yardımlaşma duygusu bunlar bu üzüntülü ve yıkıcı olayda, yüreğimize su serpen insanlara dokunan gurur verici gelişmelerdi.

Ancak olayın ayrıntıları ve özellikle sosyal medyadan gelen bilgilerin doğru olanları bize "yine ders almamışız yaşananlardan" dedirtti. Başka birçok yaşadığımız afetlerde olduğu gibi ne yazık ki kötü bir sonuç ortaya çıktı. 17 Ağustos 1999'ta yaşanan, 17.480 ölüm ve 23.781 yaralanmanın olduğu bir deprem yaşanmış ve 16.000.000 insanın, depremden değişik düzeylerde etkilendiği belirtilmiştir. Bu bilgilere ve yukarıdaki istatistiklere göre son yaşanan depremden de 30-40 milyon insanımızın değişik düzeylerde etkilenmesi beklenebilir. O günlerden Kahramanmaraş depreminin yaşandığı güne kadar 23 yıl yani çeyrek asır geçtiği anlaşılıyor. O günden bu yana teknolojide, sağlıkta ve bilimde pek çok gelişmeler oldu. Ancak ne yazık ki, 1999'dan bu yana gerekli çalışmaları yapmadığımız ve önlemleri almadığımız, deyim yerindeyse "hazırlıksız yakalandığımız" anlaşılıyor. Oysa, bilim adamları çok önceden uyarılar yapmış, raporlar hazırlamışlar. Genelde olduğu gibi yine dinlenmemişler ve gerekli önlemler de alınmamış, Üstelik AFAD ve Kızılay gibi kurumların liyakatasızlık ve kurumsal yapılarının bozulması ile de 1999 yılından çok daha gerilere gidildiği ortaya çıkmıştır.

Her şey daha çok sıcak, acıları hepimiz hissediyoruz. Televizyonlardan gelen her görüntü ile yeniden yeniden üzülüyoruz. Tabii ki konunun çok ayrıntılı masaya yatırılarak, önümüzde yaşanabilecek depremler veya afetler için gerekli derslerin çıkarılması ve önlemlerin alınmasını diliyoruz. Bunların yeniden yaşanmaması öncelikle sorumluların belirlenmesi gerektiği anlaşılıyor. Örneğin, teknik gerekliliklere uyularak yapılan binalarda hemen hemen hiç hasar olmadığı ve oturulabilir olduğu anlaşılıyor. Yıkılan pek çok binanın ise hileli ve çürük olduğu görülmüş/görülüyor. Bu durumda, bu kolayca yıkılan binaları yapanlar, bu binalara izin verenler ve bu binalar için imar affı getirenlerin, en azından 48 bin 448 ölüm için hesap vermesi gerekmiyor mu? Bir yurttaş olarak bizlerin de bu konuda sorumluğu yok mu? Sonraki depremlerde, afetlerde aynı hataların ve ihmallerin yaşanmaması ve kasıtlı olanların da bundan sonra böyle kötülüklere yönelmemesi sağlanmalıdır. Yaşanan acılardan, kayıplardan sonra yapılacak en önemli işin ihmal, hata ve kasıtlara son verilecek kararlılığın tüm topluma yayılmasının sağlanması olduğunu düşünüyoruz. Aksi takdirde, son depremde canlarını kaybedenlere karşı hepimizin sorumluluğu sürecektir.

Değerli okurlar, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerin acısı yaşanırken, 15 Şubat 2023 ve 24 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazetede yine ormanların aleyhine olacak şekilde iki farklı yasal düzenleme yapılmıştır. Bunlarla ilgili olarak Derneğimizin yaptığı basın açıklamalarına bu sayıda yer veriyoruz. Ayrıca ormanların aleyhine olacak şekilde 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda yapılacak değişiklikler de Meclis Komisyonlarında görüşülmektedir. Ormanlar üzerindeki baskı, depreme rağmen hız kesmeden devam etmektedir. Bu konularda Orman Fakültelerine ve ormancılıkla ilgili sivil toplum örgütlerine neden danışılma gereği durulmamaktadır? Bu acele niye?

Diğer önemli bir konu ise deprem bölgesinde devam etmekte olan enkaz kaldırma çalışmalarında inşaat ve yıkıntı atıklarının, tarım alanları ve meralar da dahil olmak üzere gelişigüzel depolanmasıdır. Atıkların toprak, yeraltı suları ve havaya karışması sonucunda büyük çevre sorunları oluşturması kaçınılmazdır. O bakımdan atık depolamanın, bilimsel yöntemlere göre uzman ekiplerce yapılması, halk sağlığı ve doğa koruma adına bir sorumluluktur. Bu konuda gerekli çalışmalar yapılmadığında sonuçları çok kötü olabilir.

İyi okumalar.

Orman ve Av
www.ormancilardernegi.org

ÇEVRESEL SORUNLARA SANATSAL BİR FARKINDALIK OLARAK ARAZİ SANATI (LAND ART)

Doç. Dr. Bilge Kınam - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, bkinam@ogu.edu.tr

İngiltere'de Endüstriyel Devrimle beraber yaşanan gelişmeler arasında fabrikaların yaygınlaşması, buharlı gemilerin ve trenlerin kıtalar arası ulaşımı kolaylaştırması ticaretin gelişimini başlatmıştır. Yeni iş olanakları bulmak için köyden kente yapılan göçler ve hızlıca artan dünya nüfusunun taleplerini karşılamak için doğal kaynaklar plansız ve bilinçsiz bir şekilde tahrip edilmeye ve sömürülmeye başlanmıştır. 19. yüzyıl sonrasından günümüze kadar fosil yakıt kullanımındaki artış, hayvancılık ve endüstriyel çalışmalar, küresel yangınlar ve rant ormanlık arazilerin tahrip olmasına neden olmuştur. 1960 sonrası insanın çevre üzerinde olumsuz etkilerinin gözle görünür düzeye ulaşması, toplumun görsel dokusunu oluşturarak yön veren Amerikalı ve Avrupalı sanatçılar çevresel sorunlar karşısında farkındalık yaratıcı sanatsal çalışmalara yönelmişlerdir. Küresel çevre sorunlarının ve doğanın, ekosistemin gözle görünür düzeyde bozulmasına duyulan kaygılar sonucu çevresel bir farkındalık oluşturucu bir sanat hareketi olarak bilinen Arazi Sanatı (Land Art) ortaya çıkmıştır. Çevresel kirlenmeye ve geleneksel sergileme mekânı olarak galeri kavramına duyulan tepkinin, dönemin sanatçılarını doğanın bakir arazilerine çıkmaya yönlendirmiştir (Antmen, 2008, s.251).

Doğa ve ekosistemdeki giderek artan bozulmalara karşı sanatçılar, 1960'lardan itibaren duyarlı bir bakış açısı ile eleştirel, sorgulayıcı ve çözüm üretici projeler ortaya koymuşlardır. Arazi Sanatı, Yeryüzü Sanatı, Çevresel Sanat ve Toprak Sanatı olarak da adlandırılan, doğayı görünür kılmak için uğraşan Land Art, 1960'lardan 1980'lere kadar etkili olmuştur. Minimalist heykel anlayışı ve Kavramsal Sanatla da yakın bir görüşü paylaşan Land Art, çağdaş sanatın 'non-art' ya da 'anti-form' (figüratif olmayan) hareketleri içinde bulunmaktadır (Saygı, 2016, s.7). Doğal çevrede, çok büyük ölçülerde sınır tanımayan biçim ve formlarda kendini gösteren Land Art oluşumu içinde kullanılan doğal, organik malzemelerin (taş, toprak, yaprak) doğa koşullarında uzun süre kalamayışından, zamanla değişime uğramasından ötürü fotoğraf, video gibi yöntemlerle belgelenerek geleceğe taşınmaktadır.

Land Art sanatçıları, yer yüzeyinde yeni düzenlemeler yaparak, yeni biçimler oluşturmuşlar; toprağa düşüncelerinin izini bırakmışlardır. Land Art sanatçıları, sanayi devriminin getirdiği kapitalist toplumun sanatı ticari bir meta haline dönüştürmesini, hızla ilerleyen teknolojiyle kentselleşen, doğadan kopan insanı, toplumu, yapıyı sorgulamıştır. Bu doğrultuda Land Art sanatçılarından, Dennis Oppenheim'ın 'toprağın mevsime ve iklime bağlı değişimi', Richard Long ve Hamish Fulton'un yürüyerek 'manzarada bıraktıkları ayak izleri', Christo'nun 1972'de Colorado'da gerçekleştirdiği 'Vadi Perdesi', Andy Goldsworthy'nin yapraklarla yapmış olduğu yerleştirmeleri, örnek çalışmalar olarak gösterilebilir. Temelde heykele ve performansa dayalı Arazi Sanatı (Yeryüzü Sanatı) Land Art olarak da bilinen zamana, doğanın nesne üzerindeki gücünün etkisine dayanmaktadır (Wallis ve Kastner, 1998).

Amerikan Minimalizmi'nden etkilenen Land Art sanatçıları, mekânda, biçimlerin çevreyle ilişkisini aramış, devasa boyutlarda yapılmasından ötürü geleneksel heykel kavramını sorgulamışlardır. Kavramsal Sanat gibi düşüncenin temel alındığı, eyleme döküldüğü mekânlar içinde ova, nehir, deniz, gökyüzü gibi doğanın içinde büyük ölçekli yerleştirmeler yapılmıştır. Nevada, Utah, Arizona ve New Mexico dağlarında ve çöllerinde gerçekleştirilen büyük ölçekli çalışmalar için sanatçılar, kazıcılar ve traktörler kullanmıştır. Bu çalışmalar sanatın ölçeğinin

genişlemesine neden olmuş; peyzaj, yeryüzü oluşumları, gökyüzü, doğa olaylarının tümü 'gerçek malzemeler' olarak karşımıza çıkmıştır (Kınam, 2010).

Dönemin sanatçıları, çevreye olan duyarlılıklarını ya da düşüncelerinin izini yer yüzeyinde yeni biçimler oluşturarak toprağa bırakmışlardır. Micheal Heizer'ın toprağı yeniden biçimlendirdiği "Çifte Negatif" ve "Yarık" çalışmaları, Dennis Oppenheim'ın 'toprağın mevsime ve iklime bağlı değişimi' üzerine yaptığı çalışmalar, Richard Long ve Hamish Fulton'un yürüyerek 'manzarada bıraktıkları ayak izleri', Christo'nun doğayı daha görünür kılmak için paketlemesi, Robert Smitson'un fırça yerine buldozeri kullanarak doğayı biçimlendirmesi, doğa tutkunu Andy Goldsworthy ve David Nash'in doğal malzemeleri sanat yapıtına dönüştürmesi, Hans Haack ve Joseph Beuys'un aktivist bir yaklaşımla ortaya koyduğu çalışmalar yeryüzü sanatının (Land Art) gelişmesini sağlamıştır (Wallis ve Kastner, 1998, s.20-40).

Jurisich'in (2022) "Hamish Fulton: Şiddetle Burada ve Şimdi, Başka Bir Yerde" başlıklı yazısında; Hamish Fulton'un şu sözüne yer verilmiştir. *"Yürüyüşün kendine ait bir hayatı vardır ve bir sanat eserine dönüştürülmesi gerekmez. Bir sanat eseri satın alınabilir ama bir yürüyüş satılamaz."* Fulton'a göre yürüyüş yolculuğu, dikkat çekici, kışkırtıcı bir gösteridir. Tate Britain, çılgınca bir cömertlik sergileyerek, suskun metinler içeren bazı çerçeveli fotoğraflar, sanatçı kitapları ve olağandışı renklere karşı basmakalıp kelimelerin kullanıldığı duvar resimleri dışında gösterecek hiçbir şeyi olmayan bir sanatçıya geniş bir sergi alanı vermiştir. Himalaya kayaları ve Amerikan nehir yataklarına ait fotoğrafların, A noktasından B noktasına yüründüğüne bir belgeleyici kanıt olduğu söylenebilir.

Resim 1: Hamish Fulton, Pennine Yolundaki Patika, 1973

Yeryüzünü yeniden şekillendiren sanatçılara gönderme yapan Polonya asıllı matematik uzmanı olan Jacop Bronowski BBC televizyonu için hazırladığı 'insanlığın yükselişi' adlı belgeselde insanla doğa ilişkisini şöyle tanımlamaktadır; "İnsan tekil bir varlıktır. Onu diğer hayvanlardan ayıran, benzersiz kılan birçok yeteneği vardır. Hayvanlar gibi doğada bir figür değil, doğayı şekillendiricidir. İnsan, hacmi ve aklıyla, doğanın kâşifi, araştırmacısıdır. Her yerde bulunan bu varlık, her kıtada kendine bir ev bulmamış, yapmış, yaratmıştır" (Wallis ve Kastner, 1998). Bronowski'nin ifadesiyle örtüşen fikirleriyle Long, kendisini 'yürüyen bir heykel' olarak tanımlamıştır. Richard Long, arkasına koyduğu ağırlıklarla arazide dümdüz yürüyerek kendi bedenin hacmi ile yatay, dikey ve dairesel formda çizgiler yaratmıştır. Farklı coğrafyalarda yarattığı büyük ölçekli çizgi çalışmaları ile Long, geleneksel heykel anlayışını yok eden bir duruş sergilemiştir. Long'un heykelleri, sade, soyut geometrik çizgilerle, dairelere ve onların varyasyonları olan (yaylar, elipsler, spiraller, zigzaglar, kıvrımlar) şekillerden oluşmaktadır. Richard Long, çalışmalarını, varoluşsal ve kozmik olaylarla ilişkilendirmektedir; yılın en uzun gecesinde dolunay ışığı altında yürüyerek bıraktığı iz ya da çizgi ve buna dair formlarını Einstein'nın izafiyet teorisinden etkilenerek oluşturduğu bilinmektedir. Gezegenlerin, mevsimlerin, gelgitlerin, rüzgârların hareketleri, sık sık incelediği ve çalışmalarını yansıttığı konulardır (Long ve diğ, 2005).

Resim 2: Richard Long'un Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Long, 'Walking the line', (Çizgiyi yürümek) adlı kitabında, dünyanın birçok coğrafyasında, bıraktığı geometrik izlerini ve 'anılarını' izleyiciyle paylaşmaktadır. Land Art sanatçılarının yerleştirmeleri, bir çağdaş anlatım biçimi olan enstalasyona (yerleştirme) en önemli bıraktığı iz 'mekân' ve 'zaman' sorunsalı olmuştur. Mekân bazen çalışmanın tamamen kendisi olmuştur. Land Art sanatçılarının doğada yaptıkları yerleştirmeler, belgelendikten sonra, oldukları mekânda bırakılırlar. Doğada sanatçının bıraktığı iz ya da heykel mevsimlerin doğal etkileri sonucunda zamanla formları değişime uğramaktadır.

Land Art (Yeryüzü Sanatı) sanatçılarının açık alanda, yaptıkları yerleştirmelerde mekân, nesne ve zaman olgusunun birlikteliğini görülmektedir. Doğaya bırakılarak çalışmalar, *zamanla* formunu yitirmesi sonucunda değişime uğramaktadır. Land Art yerleştirmelerinin mekân ve zaman ilişkisi bağlamında diğer önemli bir etken de yeryüzü sanatçılarının 'ekoloji ve arkaik kültürlerin' yeniden keşfi ile ilgilenmeleridir. Sembolik yaklaşımlarla çözümlenen, yerleştirilen çalışmalara örnek olarak Chris Drury'in 'found moments in time and space' (zamanda ve mekânda anları bulmak) adlı kitabındaki yerleştirme çalışmaları gösterilebilir. Dünya çevresinde sürekli seyahat halinde, bakir coğrafyaları keşfeden, İngiliz sanatçı mistik, şamanik yaklaşımı ile geçmiş kültürleri sorgulayıcı ve bu kültürleri yeniden kazandırmaya yönelik enstalasyonlar yapmaktadır (Wallis ve diğ, 1998).

İngiliz asıllı sanatçı ve gezgin Chris Drury, dünyanın birçok farklı kıtasının doğasını ve kültürünü, mikrokozmos ve makrokozmos arasında bağlantılar kurarak doğada heykeller, höyükler, barınaklar ve iç mekanda enstalasyonlar ve harita tasarımları yapmaktadır. Dijital ve video sanatını da kullanan Drury, geniş bir disiplin yelpazesinden bilim adamları ve teknisyenlerle iş birliği yaparak ve konuyu en uygun yansıtıcı görsel araçları, teknolojileri ve malzemeleri kullanmaktadır (Url 3).

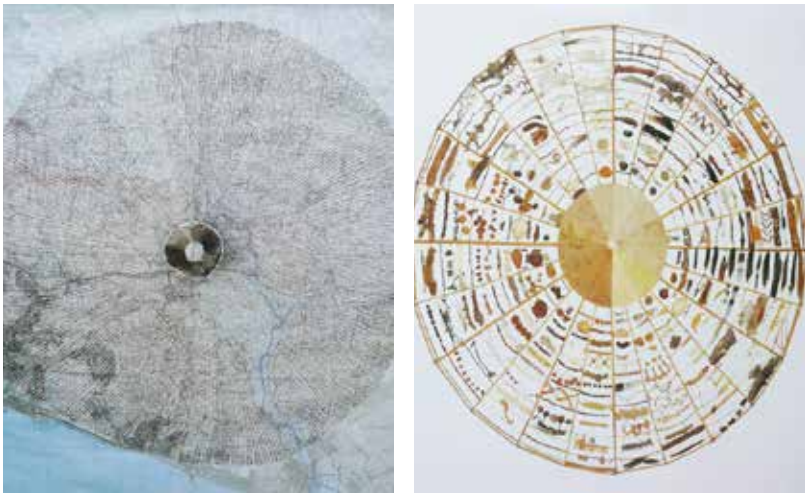
Resim 3: Chris Drury'nin Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Doğayı ve kültürü, içsel ve dışsal olarak araştıran ve farklı doğal sistemler arasındaki bağlantıları inceleyen Drury çalışmalarını dekoratif, kavramsal ve minimalist olmadığı görüşündedir. Geçmiş zamanda dünyanın ücra yerlerinde yürüyerek ve manzaraya yörenin malzemeleri ile barınaklar, höyükler ve sepetler tasarlayarak manzara ile kültür arasında bir bağlantı kurmuştur. Sepeti büyük, dokuma ve bazen büyüyen kubbelere ve diğer yapılara dönüştürmüştür. Drury, 'insanın doğa olduğu', mikro kozmosu ve makro kozmosu, kozmik süreçlerin bir mikro kozmosu olarak bedeni ve sanat/bilim geçişlerini, özellikle akış sistemlerini ve insan kalbini keşfetmeye çalışmaktadır. Drury, Avrupa ve ABD'deki Land Art ve Art in Nature hareketlerinden ve Smithson, Hiezer, Long, Fulton, Beuys gibi öncü sanatçılardan ve aynı zamanda dünya ile yakın ilişkisi olan kültürlerden yaşam tarzlarından, mimarilerinden ve eserleri; gezegendeki vahşi yerlerle yakın ilişkisi olan bireylerden kaşifler ve dağcılardan etkilenmiştir. Ayrıca Drury, ekolojiden, antropolojiye ve bilime kadar geniş çapta okuduğu kitaplarla bağlantıları keşfederek yarattığı çalışmaları ile topluma çevre konusunda bir bilinç kazandırmaya çalışmaktadır. Drury, doğada enstalasyonları yanı sıra galeri ortamında sergilediği yörenin kültürü yerel malzeme ile bütünleştirici tasarımları bulunmaktadır. Galeri ortamında sergilenen çalışmaları arasında sepet tasarımları, kano tasarımları, dallar, otlar ile biçimlendirdiği küre formları, ela ve söğüt ağacından dokunarak yapılmış barınak tasarımları, odun parçaları ve mantarlar ile yaptığı çeşitli enstalasyonları, harita tasarımları ve manzara fotoğrafları ve çalışmalarının sürecini gösteren çeşitli fotoğraflar ve videolar yer almaktadır (Url 2, Url 3).

Özellikle Land Art çalışmalarında nesnenin zaman ile değişimi ve birbiri ile ilişkisi fotoğraf ve video çekimleri ile belgelenmekte ve daha sonra sergilenmektedir. Nesne ve zaman ilişkisi, Drury'nin

Resim 4: Chris Drury, Galeri ortamında Sergilenen Land Art Enstalasyonlarından Bir Seçki

Resim 5: Chris Drury, 'Bir yerin yoğun tarihi", 1996 - 'Şifa Çemberi', 1982 (sağ görsel)

organik nesnelerle yaptığı yerleştirmesinde görülmektedir. Bu nesneler, sanatçının uzun seyahatleri sırasında yerden topladığı kemik, odun, yaprak, tüy, mantar, hayvan boynuzu, ot, kaya gibi malzemelerdir. 1982 yılında deneysel bir yaklaşımla başta yerden topladığı iki parça tüyle başlayan gözlemi, yılın tüm günlerine doğal obje olarak tanımladığı 'Medicine Wheel' (Şifa Çemberi) isimli yerleştirmesinde görülmektedir (Drury, 1998). Drury'nin tanıklık ettiği zamana başka bir gönderme de gezdiği coğrafyaları haritalamasıdır. 1996 yılında yaptığı 'a dense history of place' (yoğun geçmişi olan yer) adlı çalışması grafik tasarım açısından da oldukça heyecan vericidir. Sanatçı, haritanın gösterdiği alana ilişkin kişisel anılarını mantarın etrafında el yazısıyla görselleştirmiştir.

Çevreci İngiliz sanatçı, Amerika'dan Antarktika'ya ve Avrupa'nın çeşitli kırsal bölgelerinde paleontologlar, jeologlar ve antropologlarla birlikte çalışmaktadır. Sanatçının son çevresel projeleri içinde Güney Afrika'da "Sanatın doğada olduğu yer" olarak geçen The Nirox Foundation'da, Antartika'da British Antarktika Araştırması ikametgahı, Avustralya Ulusal Üniversitesi için Avusturalya Canberra'da ve Amerika Birleşik Devletleri Nevada Sanat Müzesi'nde ekoloji temelli sanat ve tasarım çalışmaları gösterilebilir. Birçok disiplinden uzmanla çalışan Chris Drury çok yönlü bütüncül, duyarlı bir bakış açısı ile ekoloji temelli sanatı ile dünyayı anlamaya ve daha iyi bir yere dönüştürmeye çalışmaktadır. Richard Long ve Chris Drury ile birlikte Land Art çalışmaları ile tanınan Andy Goldsworty adlı İngiliz sanatçıdır (Url 3).

Hem heykeltıraş hem de fotoğraf sanatçısı olan Andy Goldsworthy, zamanın geçişini kaya, buz, yaprak, dal gibi organik malzemeleri kullanarak yarı kalıcı heykeller ve enstalasyonlar yaratmaktadır. Çalışmalarını daha sonra fotoğraf aracılığıyla belgeleyerek geleceğe taşımaktadır. Çalışmalarında "bu sadece hayattaki pek çok şeyin kalıcı olmadığını anlama ihtiyacıyla ilgili" olduğu görüşünü savunan sanatçı gençlik yıllarını İngiltere'nin kırsalında bir çiftlik işçisi olarak çalışarak geçirmiş ve ardından Bradford Sanat Koleji'nde ve daha sonra Preston Polytechnic'de sanat eğitimi almıştır. 1985'te sanatçı, Robert Smithson ve 1960'lar ve 1970'lerdeki diğer Land Art uygulayıcılarından ilham alarak eserler üretmeye başladığı İskoçya'ya taşınmıştır.

Goldsworthy'nin en iyi bilinen çalışmaları içinde 1997–98 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nde New York Eyalet Otoyolunun batı sınırı yakınındaki ormanlık arazide tasarladığı Fieldstone'da yer alan "Storm King Wall" (Fırtınalı Kral Duvarı) adlı kalıcı enstalasyonudur. Ormanın içinde ağaçların aralarında kıvrılan taş duvar 152.4 cm x 694.5 m x 81.3 cm boyutlarında göletin başına kadar tasarlanmıştır. Geçmiş zamanlarda var olan yıkılmış bir duvara Goldsworthy yeni bir dokunuş getirerek estetik bir forma dönüştürmüştür (Url 1).

Zaman, akış, mevsimsel değişim üzerine düşünen sanatçı dairesel ve çizgisel formlarda organik formlarla enstalasyonlar yapmaktadır. Özellikle yaprakla ürettiği çalışmalarında doğadaki muhteşem mevsimsel döngünün izlerine tanıklık etmektedir. Goldsworthy'nin diğer sanatçıların enstalasyonların ayıran en temel özelliklerden biri yaprakların, taşların renk tonları ile doğada yaptığı düzenlemeler olduğu söylenebilir. Kırmızdan turuncuya ve sarıya dönüşen çeşitli yapraklar bazen bir kayayı sararken bazen su üzerinde ya da toprak üzerinde dairesel, çizgisel bir kompozisyonda bir görsel şölen oluşturmaktadır. Sanatçı, ağaç dalları ile su üzerinde ve zeminde yarattığı yerleştirmeleri ve bazen havaya attığı toprak ve tozlar ile farklı biçimlendirmeler oluşturmaktadır. Arazi üzerinde geniş ve küçük ölçekli çalışmalarının yanında galeri mekanına da enstalasyonlarını taşımaktadır.

Goldsworthy'nin doğada sanatsal çalışmaları 2001 yılında çekilen "Rivers and Tides: Andy Goldsworthy Working with Time" (Nehirler ve Gelgitler: Andy Goldsworthy Zamanla Çalışıyor) adlı belgesel filmde ve daha sonra 2018 yılında "Leaning Into the Wind" (Rüzgara

Resim 6: Andy Goldsworty, "Storm King Wall" (Fırtınalı Kral Duvarı), ABD, New York, 1997-98.

Resim 7: Andy Goldsworthy, organik formlarla ürettiği enstalasyonlarından bir seçki

eğilmek) adlı belgeselde yayınlanmıştır. Goldworthy'nın çalışmaları Londra'daki Courtauld Institute of Art, Mountainville, NY'deki Storm King Art Center ve Washington'daki National Gallery of Art koleksiyonlarında sergilenmektedir.

Bu araştırmada Arazi sanatçıları arasında Richard Long, Chris Drury, ve Andy Goldsworthy'nin çalışmalarından sunulan seçkilerin, bazen doğada bazen ise daha çok insana ulaşması için galeri mekanlarına taşındığı görülmektedir. Doğadan galeri mekanına getirilen taş, kaya, toprak, çeşitli ağaçların dalları, mantar, ot, gibi organik malzemeler ile dairesel, kıvrımlı ve düz bir çizgi biçiminde enstalasyonlar yaratılmıştır. Doğayı kutsayan ekoloji temelli bir yaklaşımla yeryüzünün farklı coğrafyalarında endüstrileşmenin ve teknolojinin hızlı ilerleyişini sorgulayan büyük ölçekli enstalasyonların toplum üzerinde çevre konusunda farkındalık yaratmaya çalıştığı söylenebilir. Arazi Sanatında kullanılan malzeme ile kavramsal boyutta yapılan çalışmalar; sanatın, sıradan nesnelerin işlev ve statüsünü değiştirmiş, tanımını genişletmiştir. Sanat eseri kavramının değiştiği ve yeniden tanımlandığı bu süreçte, çalışmalar geleneksel sergileme mekânından çıkarak, kamuya açık alanlara yayılarak sanatı toplumla kucaklaştırmıştır.

1960 sonrasında Fluxus, Arte Povera, Process Art, Performans Sanatı, Land Art gibi dış mekânla buluşan sanat oluşumları 'seyredilen sanat' olmaktan çıkarak 'deneyimlenen sanat' olmuştur. Bu deneyimlenen yeni sanat, malzemelerini dış mekânda bulmuştur. Amacı, çalışmayı sergilemek olmayan mekânlar, enstalasyonun bir parçası haline gelmiştir. Seçilen mekânların taşıdığı bilgi, tarihi geçmişi ve coğrafi konumu; yerleştirmeye yeni bir anlam, boyut kazandırmıştır. Bunu fark eden sanatçılar işlerini bu doğrultuda sorgulayıcı mekânlara taşımışlardır. Yeryüzü sanatçıları belki de doğa ile bağı kopan insanoğluna doğanın güzelliklerini ve yeniden doğa ile bağlantıya geçmelerini de hatırlatmaktır. İnsan doğanın bir parçasıdır ve insan doğadan uzaklaştıkça aslında kendi öz varlığından ve kendi gerçekliğinden de uzaklaşmaktadır. Doğaya aykırı yapılan her şey insanoğluna bumerang gibi geri dönmekte ve yaşamını olumsuz etkilemektedir. Beton evlerin içine hapsolduğumuz bu zamanda doğaya daha çok yakınlaşmalı ve doğa ile bağ kurmalı ve gençlere doğayı koruma bilincini ve sevgisini kazandırmalıyız.

Kaynakça:

Antmen A. (2008). 20.Yüzyılda Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Kınam, B. (2010). 1980 sonrasında Enstalasyonun Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Long, R., Moorhouse, P. Hooker, D. (2002). Richard Long: Walking the Line. Thames Hudson, Londra.

Saygı, S. (2016). Çağdaş Sanatta Doğa Algısı ve Ekolojik Farkındalık. Marmara Üniversitesi Sanat - Tasarım Dergisi, 7, 7-13. Erişim: 17.09.20017, http://dergipark.gov.tr/marustd/issue/30399/328263

Wallis, B., Kastner, J. (1998). Land and Enviromental Art. London: Phaidon Press Limited.

Url-1 https://collections.stormking.org/Detail/objects/401

Url-2 https://www.axisweb.org/p/chrisdrury/#info

Url-3 https://chrisdrury.co.uk/

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Cumhuriyet Mah. Tuna Cad. No:5/8
06420 Kızılay / Çankaya / Ankara
T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilardernegi.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancılardernegi

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenişehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarımıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir

